

Åtgärdsplan för huvudområdet afrikanska språk vid Institutionen för språk och litteraturer

Inledning

I enlighet med ”Vägledning för utbildningsutvärdering på grundnivå och avancerad nivå med extern bedömning 2017-2023”, fastställd av Humanistiska fakulteten, reviderad 2020-06-16 (Dnr: GU 2020/1468), inkommer Institutionen för språk och litteraturer härmed med en åtgärdsplan för de kurser som ingått i utvärderingen av huvudområdet afrikanska språk. Till grund för denna åtgärdsplan ligger för det första den slutliga granskningsrapporten framtagen av den externa bedömargruppen och för det andra det återföringsmöte som ägde rum den 22 juni 2022. Åtgärdsplanen har diskuterats inom ledningsgruppen, i BUGA där studentrepresentant varit närvarande samt även vid ämnesmöten.

Sammanfattning av bedömargruppens utlåtande:

Bedömargruppens övergripande intryck är ”att lärarna har relevant kompetens både inom ämnet afrikanska språk samt inom högskolepedagogik”. Vidare betonas att ”kurserna, deras gruppering, lärandemål och undervisning [i stort] uppfyller kraven för högskoleförordningens examensmål. Bedömargruppen yttrar sig samtidigt kritiskt till den begränsade andelen av muntlig språkfärdighet inom ramen för utbildningen och önskar att denna andel kunde ökas.

Bedömarutlåtandet kan därutöver sägas vara uppdelat i tre kategorier av rekommendationer, varav de två första rör huvudområdets förutsättningar (t.ex. ekonomiska och administrativa) och utbildningens genomförande (t ex, muntlig språkfärdighet, litteraturlistor). Den tredje kategorin av rekommendationer går utanför ramen för vägledningens innehåll, se punkt 10 i bedömarutlåtandet. Dessa rekommendationer rör framför allt personalresurser inom ämnet; balansen mellan praktiskt och teoretiska kurser samt huruvida Göteborgs universitet kan sägas ha ett nationellt ansvar för ämnet afrikanska språk och hur i så fall ett sådant ansvar kan finansieras.

Åtgärdsplanen avslutas med A) en tabell som redovisar de rekommendationer som resulterar i en åtgärd från institutionens sida, därefter listas B) de rekommendationer som inte åtgärdas.

Nedan listas bedömargruppens rekommendationer samt institutionens kommentarer vad gäller dessa:

1. Stifta samarbete och kursutbyte med andra akademiska lärosäten och forskningsinstitutioner där man besitter kompetens i exempelvis väst- och centralafrikanska språk

Institutionens kommentar:

Afrika är den kontinent med flest språk i världen (över 2000). Ämnet afrikanska språk täcker redan den största språkfamiljen (bantu) på kontinenten (om än inte alla 600 bantuspråk) samt somaliska med två heltidsanställda. Att ta in ytterligare språk i utbildningen är redan ur den aspekten inte rimligt. Ämnet har samarbete med lärosäten som arbetar med bantuspråk och kushitiska språk, för att möjliggöra samarbete inom kurser inom ramen för de kursplaner och den kompetens ämnet har. Icke anställda vid GU har inte rättighet att examinera kurs på GU och vi kan därför inte ha examinerande moment i våra kursplaner där vi inte själva besitter kompetens att examinera. Däremot bjuder vi naturligtvis in gästföreläsare till institutionen. Våren 2022 bjöd ämnet in en gästföreläsare från Helsingfors med specialistkunskaper i just västafrikanska språk och till den föreläsningen var även studenterna inbjudna. Deltagandet var dock frivilligt och innehållet var inte examinerande.

Åtgärd: Ingen, då detta redan görs i den mån det är möjligt. Ämnet fortsätter dock att bjuda in gäster med kunskap om väst- och centralafrikanska språk, för att på så sätt fortsätta bredda studenternas kunskaper.

2. Utöka kursutbudet med t ex kurser i fonologi och tonologi samt undersöka om en kurs i tonologi kan genomföras som en del av Erasmus

Institutionens kommentar:

Fonologi och tonologi ingår redan som del i flera kurser: AF1111 Introduktion till språkvetenskap och afrikanska språk, AF1211 Typologi och språkliga strukturer i afrikanska språk (allmän fonologi och tonologi), AF1311 Att utforska strukturer i afrikanska språk, och SOL240 Somalisk fonetik, fonologi och morfonologi. Tonologi är ett underområde till fonologi, och behandlas även den i flera kurser, både allmänt och språkspecifikt. Progression på området finns upp till kurs nr 3 – AF1311.

Ämnet har tidigare försökt erbjuda hela kurser i fonologi och tonologi men kurserna hade mycket svagt söktryck. Det finns dessutom redan en kurs vid Humanistisk fakultet som skulle kunna fylla ett eventuellt behov hos våra studenter att ytterligare studera fonologi, nämligen kursen LI1020 "Fonetik och fonologi" vid vår granninstitution Institutionen för Filosofi, Lingvistik och Vetenskapsteori.

Åtgärd: Ingen, inslag av fonologi och tonologi ingår i redan existerande kurser. En sådan kurs finns därutöver redan vid annan institution vid fakulteten och ämnet ser därför inget särskilt behov av att genomföra en sådan kurs inom ramen för Erasmus. Studenter som ytterligare vill fördjupa sina kunskaper inom fonologi och tonologi hänvisas därför till kursen kursen LI1020 "Fonetik och fonologi".

3. Förstärka kurserna i somaliska som främmande språk med praktisk hjälp (modersmålstalare) för undervisning i konversation:

Institutionens kommentar:

Vid de flesta av institutionens språkämnerna återfinns lektorer som har det gällande språkämnet som sitt modersmål. Institutionen kan därför förstå att det finns ett önskemål från bedömarna att detta även ska införas för afrikanska språk. Huruvida detta är möjligt är framför allt en fråga om finansiering (se även punkt 6). Ämnet har två heltidsekvivalenter anställda och samarbetsavtal med Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori avseende en lektor på 20 %. Med nuvarande hst-uppdrag på 35 hst inom ordinarie utbildning och 15 hst inom modersmålslärarytbildningen är det vad ämnet klarar av rent ekonomiskt. Ett annat problem är att den praktiska delen av undervisningen utgör en väldigt liten del av utbildningen och det är svårt att få kvalificerade sökande till tjänster som utgör mindre än 50 % (se även punkt 4). En intermittent anställning skulle visserligen vara möjlig, men eftersom det är en väldigt osäker anställningsform, är det inget som institutionen förordar eller står bakom.

Vad gäller ämnets möjligheter att tillföra modersmålskompetens inom muntlig språkfärdighet så ser förutsättningarna olika ut för swahili och somaliska. Vad gäller swahili kommer de två nya doktoranderna att ha möjlighet att delta i undervisning såväl inom ramen för deras doktorandutbildning som inom ramen för institutionstjänstgöring, bland annat i moment med fokus på just muntlig färdighet. Båda doktorander har swahili som modersmål. Vad gäller somaliska så finns i nuläget inga doktorander antagna som har det somaliska språket som undersökningsobjekt. Ämnet ämnar dock se över hur moment med muntlig färdighet kan ingå som didaktisk uppgift inom kurser inom modersmålslärarytbildningen. Denna uppgift skulle då kunna kopplas till de kurser inom somaliska som inte har modersmål som förkunskapskrav och man skulle på så sätt kunna säkra modersmålskompetens i genomförande av undervisning i muntlig språkfärdighet.

Åtgärd: Ämnet undersöker huruvida kursplanerna inom modersmålslärarytbildningen i somaliska kan revideras till att även innehålla didaktiska uppgifter kring genomförande av undervisning i muntlig språkfärdighet.

Tid för genomförande: VT-23 och HT-23

4. Se över kursutbudet i somaliska och swahili till att innehålla mer praktisk än teoretisk lingvistisk kunskap

Institutionens kommentar:

Akademiska språkkurser vid ett universitet är till sin natur mer teoretiska än språkkurser vid t ex Folkuniversitetet. Samtidigt så vet vi att det finns förväntningar från studenterna att framför allt lära sig praktiska färdigheter. Detta gäller inte enbart för afrikanska språk utan för alla kurser i språk som undervisas vid universitet. Ämnet (liksom alla institutionens språkämnerna) tydliggör redan vid kursstart på introduktionsveckan för studenterna att språkkurser vid ett universitet framför allt har teoretisk förankring och därför inte kan jämföras med rena språkfärdighetskurser. Vi kan naturligtvis bli ännu bättre på att tydliggöra det. För att möta det av bedömargruppen uppfattade önskemålet hos studenterna har ämnet dock redan nu lagt in fler lektioner i ren konversation. Ämnet har även lagt in moment med ASK där tillämpade språkkunskaper ingår. I sammanhanget kan nämnas att alla kurser är nätbaserade, inte ges på helfart, och studenterna arbetar ofta samtidigt och föredrar därför att studera på icke schemalagd tid. Det upplevs som svårare att göra praktiska moment i nätbaserade

kurser. Lärarlaget är dock positiva och vill undersöka möjligheten att skapa kurser med fokus på muntlig och/eller skriftlig språkfärdighet (på teoretisk grund).

Åtgärd: Rekommendationen åtgärdas delvis. Institutionens kommunikator ser i samarbete med studierektorerna över hur informationen kring språkstudier vid universitet ytterligare kan förtydligas och ämnet undersöker möjligheten att skapa kurser med fokus på muntlig och/eller skriftlig språkfärdighet (på teoretisk grund). Institutionen kan däremot inte följa rekommendationen att samtlig utbildning inom somaliska och swahili ska innehålla mer praktisk kunskap än teoretisk.

Tid för genomförande: VT-23 och HT-23

5. Undersöka möjligheterna till mobilitet för såväl lärare som studenter alt. tandemundervisning med andra lärosäten

Institutionens kommentar:

Internationalisering och mobilitet är en viktig strategisk fråga för såväl ämnet afrikanska språk som för institutionen. Studierektor i ämnet har diskuterat mobilitet och möjligt fortsatt samarbete med Mkwawa University College of Education i Tanzania, som ämnet t.o.m. februari 2023 har Linnéus-Palme projekt med. Ämnet undersöker även i samarbete med koordinatör för internationalisering möjligheter till Erasmus+. När dessa kontakter sedan har etablerats och samarbetet är i gång kan vi se över möjligheter till tandemundervisning.

Åtgärd: Studierektor och internationell koordinatör undersöker möjligheter till fortsatt samarbete med Mkwawa University College of Education och möjligheter till utbyten inom Erasmus+.

Tid för genomförande: VT-23 och HT-23.

Övriga synpunkter från bedömargruppen:

6. Universitetet ställer resurser till förfogande som möjliggör återställande av professuren i afrikanska språk

Institutionens kommentar:

Institutionen anser i likhet med bedömargruppen att det vore önskvärt med en professur i ämnet. Huruvida universitetet kan ställa resurser till förfogande för att på så sätt återinföra professuren i afrikanska språk ligger dock utanför institutionens beslutsmandat och rekommendationen kan därför inte åtgärdas från institutionens håll inom ramen för denna åtgärdsplan.

Vid Göteborgs universitet finns dock fortfarande möjlighet till befordran för lektorer kvar och institutionen lyser årligen medel där lektorer kan söka tid för att meritera sig, t ex till professor.

Åtgärd: Ingen, rekommendationen ligger utanför institutionens beslutsmandat.

7. Utöka lärarpersonalen till en nivå där alla kurser kan undervisas samtidigt inom respektive nivå

Institutionens kommentar:

I nuläget har afrikanska språk 35 hst inom ordinarie utbildning, samt ett utbildningsuppdrag inom fristående uppdraget inom Ämneslärarprogrammet för ämnet somaliska med 15 hst. Ämnet har två heltidsekvivalenter anställda och samarbetsavtal med Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori avseende en lektor på 20 %. Med nuvarande uppdrag är det vad ämnet klarar av rent ekonomiskt. Ämnet fyller också sitt uppdrag med nuvarande kursutbud. En dubblering av kursutbudet skulle således inte enbart kräva ett utökat läraruppdrag utan även ett utökat hst-uppdrag.

Åtgärd: Ingen, ämnet behöver ett större hst-uppdrag för att klara en utökning av lärarpersonal.

8. Undervisning i afrikanska språk bör ses som ett nationellt ansvar för vilket det bör utgå särskilda medel

Institutionens kommentar:

Institutionen sympatiserar med bedömagruppens rekommendation. Då denna dock ligger utanför institutionens beslutsmandat kan den inte åtgärdas inom ramen för denna åtgärdsplan.

Åtgärd: Ingen, rekommendationen ligger utanför institutionens beslutsmandat.

9. Ämnet bör kontakta universitets språkteknologiska institution för utvecklande av inlärningsapplikationer för självinläring

Institutionens kommentar:

Institutionen förstår inte riktigt den här rekommendationen från bedömagruppen. Ämnet använder redan nu väldigt många digitala verktyg i Canvas. Därutöver använder ämnet även verktyget H5P som är en extern modul som rekommenderas av Canvas, men som GU ännu inte integrerat, vilket dessvärre begränsar användbarheten. Ordboksappen Lexonomy används i somaliska.

Åtgärd: Ingen, ämnet använder sig i stor utsträckning redan av inlärningsapplikationer i undervisningen.

A. Rekommendationer som föranleder åtgärd:

Rekommendation	Åtgärd och prioritet	Ansvarig	Tidplan
Förstärka kurserna i somaliska som främmande språk med praktisk hjälp (modersmålstalare) för undervisning i konversation:	Se över modersmålsläroplanen i somaliska kan innehålla didaktiska uppgifter kring genomförande av undervisning i muntlig språkfärdighet.	Studierektor och kursansvarig	VT-23 och HT-23
Se över kursutbudet i somaliska och swahili till att innehålla mer praktisk än teoretisk lingvistisk kunskap	Institutionens kommunikatör ser i samarbete med studierektorerna över hur informationen kring språkstudier vid universitet ytterligare kan förtydligas och ämnet undersöker möjligheten att skapa kurser med fokus på muntlig och/eller skriftlig språkfärdighet (på teoretisk grund). Institutionen kan däremot inte följa rekommendationen att utbildningen ska innehålla mer praktisk kunskap än teoretisk.	Kommunikatör och studierektorer vad gäller information om språkstudier. Kursansvarig och ämnets studierektor vad gäller möjligheten att skapa kurser med fokus på muntlig och/eller skriftlig språkfärdighet	VT-23 och HT-23
Undersöka möjligheterna till mobilitet för såväl lärare som studenter alt. tandemundervisning med andra lärosäten	Undersöka möjligheter till fortsatt samarbete med Mkwawa University College of Education och möjligheter till utbyten inom Erasmus+.	Studierektor och internationell koordinator	VT-23 och HT-23

B. Rekommendationer som inte föranleder åtgärd:

1. Stifta samarbete och kursutbyte med andra akademiska lärosäten och forskningsinstitutioner där man besitter kompetens i exempelvis väst- och central-afrikanska språk. Denna rekommendation åtgärdas inte, då detta redan görs i den mån det är möjligt. Ämnet fortsätter dock att bjuda in gäster med kunskap om väst- och centralafrikanska språk, för att på så sätt fortsätta bredda studenternas kunskaper.
2. Utöka kursutbudet med t ex kurser i fonologi och tonologi samt undersöka om en kurs i tonologi kan genomföras som en del av Erasmus. Rekommendationen föranleder ingen åtgärd, då inslag av fonologi och tonologi redan ingår i existerande kurser. Därutöver finns redan en sådan kurs vid annan institution vid fakulteten och ämnet ser därför inget särskilt behov av att genomföra en sådan kurs inom ramen för Erasmus. Studenter som ytterligare vill fördjupa sina kunskaper inom fonologi och tonologi hänvisas därför till kursen LI1020 "Fonetik och fonologi".
3. Universitetet ställer resurser till förfogande som möjliggör återställande av professuren i afrikanska språk. Rekommendationen föranleder ingen åtgärd eftersom den ligger utanför institutionens beslutsmandat.
4. Utöka lärarpersonalen till en nivå där alla kurser kan undervisas samtidigt inom respektive nivå. Rekommendationen föranleder ingen åtgärd, eftersom den inte kan genomföras inom ramen för nuvarande hst-uppdrag.
5. Undervisning i afrikanska språk bör ses som ett nationellt ansvar för vilket det bör utgå särskilda medel. Rekommendationen föranleder ingen åtgärd då den ligger utanför institutionens beslutsmandat.
6. Ämnet bör kontakta universitets språkteknologiska institution för utvecklande av inlärningsapplikationer för självinläring. Rekommendationen föranleder ingen åtgärd, då ämnet redan till stor del använder sig av inlärningsapplikationer inom undervisningen.